

CRITERIILE TEXTUALITĂȚII ÎN HERMENEUTICA LUI PAUL RICOEUR

Iasmina PETROVICI

Având ca reper tematizarea criteriilor textualității, P. Ricoeur va iniția o reinterpretare dialectică a raportului dintre distanțare și apartenență, recuperând valoarea momentului de distanțare în travaliul interpretării, căruia îi conferă, spre deosebire de Gadamer, o conotație pozitivă și o funcție hermeneutică productivă. Menționăm că demersul ricoeurian vizează stabilirea trăsăturilor definitorii ale interpretării, care se degajă în mod corespunzător prin analiza textului, adică a ceea ce autorul consideră a reprezenta nu doar un caz printre altele al comunicării interumane, ci însăși *paradigmă a distanțării în comunicare*.

Ne putem întreba de ce consideră Ricoeur textul ca paradigmă a comunicării? Să schițăm câteva răspunsuri pornind de la specificitatea discursului scris față de cel dialogal. Mai întâi, textul comportă o specificitate esențială, datorită caracterului universal al adresării sale, depășind condițiile interpretării directe specifice dialogului, alternanța întrebărilor și a răspunsurilor, dar și caracterul momentan al dialogului, constrângerile interlocutorilor, îngustimea referinței ostensive, neavând un destinatar privilegiat¹. Pe plan secundar, să amintim că Ricoeur este interesat și de posibilitatea de a restabili un dialog productiv între hermeneutica filosofică și hermeneuticele particulare, pe de o parte (este vizată în mod expres - hermeneutica exegetică) și cu științele semiotice, pe de altă parte.

În cele ce urmează, vom încerca să discutăm criteriile textului, prin relevarea trăsăturilor definitorii ale acestuia care exprimă funcția hermeneutică a distanțării, așa cum sunt expuse de Ricoeur în eseurile cuprinse sub titlul *De la text la acțiune. Eseuri de*

¹ Putem identifica o similaritate între tematizarea raportului *discurs scris - discurs rostit* la Ricoeur cu cea a lui Heidegger între *rostire (Reden) - vorbire (Sprachen)* din *Ființă și timp*. La nivelul discursului se articulează semnificațiile faptului-de-a-fi-în-lume, Heidegger distingând între *vorbire, ascultare (Hören)* și *tăcere (Schweigen)*. La nivelul vorbirii intervine mai ales neautenticitatea (flecăreală, ambiguitate, curiozitate nediferențiată), discursul autentic presupunând *ascultare* (ca surprindere a unui sens) și *tăcere* (ca absență plină de sens) Rostirea, ca aspect al discursului (*Rede*), este superioară vorbirii, datorită faptului că desemnează o constituție existențială, în vreme ce vorbirea este aspectul mundan, empiric al limbajului, ea fiind mai aproape de neautenticitate. Ricoeur face o observație pertinentă, considerând că ”prioritatea ascultării marchează relația fundamentală dintre cuvânt și deschiderea către lume sau către celălalt”. A se vedea Ricoeur, Paul, *De la text la acțiune. Eseuri de hermeneutică II*, Editura Echinoc, Cluj-Napoca, 1999, p.89.

*hermeneutică II*². Desigur, acestea nu sunt singurele criterii pe care le putem lua în considerare pentru a înțelege specificitatea interpretării unui text. Însă criteriile menționate exprimă acele nivele ale studiului care se pretează unei metode fenomenologice de abordare a textualității: textul se efectuează ca *discurs scris (ca dialectică a evenimentului și semnificației)*; textul se efectuează ca *operă structurată*; textul *proiectează (face referire la) o lume*; textul mediază *înțelegerea de sine*.

1. Textul se efectuează ca *discurs scris (ca dialectică a evenimentului și semnificației)*.

Ricoeur adoptă o definiție extrem de generală a textului, ca “discurs fixat prin scriere”³. Aceasta nu înseamnă că textul trebuie identificat cu scrierea, întrucât nu scrierea ca atare este obiectul hermeneuticii, ci dialectica scrierii și a vorbirii, cea din urmă suscitând exercițiul interpretării. Specificitatea textului este relevată pe de o parte, la nivelul distincției dintre discurs și limbă, pe de altă parte, la nivelul distincției dintre rostit și scris. Ceea ce se fixează prin scris nu este evenimentul rostirii, ci semnificația acestui eveniment, ”rostitul vorbirii”, adică exteriorizarea intențională a discursului. La nivelul analizei lingvistice discursul scris este abordat ca sistem lingvistic sau cod ce are ca unitate fonologică și lexicală cuvântul ca semn. Pentru Ricoeur și pentru hermeneutica filosofică în genere discursul este abordat ca eveniment de limbaj, fraza fiind unitatea de bază. Orice scriere presupune un tip specific de lectură potrivit unei reguli interpretative. Ricoeur ține să menționeze că raportul dintre scriere și citire nu trebuie privit doar ca un caz particular al dialogului, și asta tocmai în virtutea faptului că presupune un tip specific de distanțare. Însă tocmai dialectica implicată în lectura unui text probează originalitatea relației scriere-citire, ca și ireductibilitatea acesteia la situația de comunicare dialogală, care se bazează pe capacitatea mediată dintre vorbire și ascultare. Limbajul, în general, se actualizează ca *discurs* – oral sau scris, o trăsătură foarte importantă, în măsura în care relevă un prim aspect al distanțării ca ”dialectică a evenimentului și a semnificației”⁴, aceasta, după Ricoeur, fiind condiția de posibilitate a celorlalte.

Faptul că Ricoeur alege textul ca paradigmă a comunicării marchează o diferență deloc de neglijat față de hermeneutica lui Gadamer, dar și în raport cu o întreagă tradiție filosofică, unde dialogul era un concept-cheie, o formă superioară a conversației. Deși nu omite situațiile distorsionate, obturate al comunicării directe, dar care pot fi corectate în

² *Ibidem*, p.96

³ Ricoeur, Paul, ”Ce este un text?”, în *Op.cit.*, p.128

⁴ Ricoeur, Paul, *Op.cit.*, p.97

măsura în care se respectă anumite condiții preliminare (statutul simetric al interlocutorilor, scopul comun, lipsa agresivității etc.), Gadamer pare să privilegieze rolul dialogului în comunicare, mai ales datorită acelui gen de apropiere, un fel de asociere personală, pe care-l cere din partea interlocutorilor. În dialog poate fi mai ușor sesizată intenția comunicării, chiar dacă interlocutorii pot fi complet diferiți din punct de vedere al convingerilor și intereselor și chiar al limbii vorbite. Relația interpret-text, presupune de asemenea asumarea unor condiții preliminare, dar, spre deosebire de situația dialogală, ea presupune, o dialectică a apropierii și distanțării. Se poate invoca și avatajul durabilității și al ubicuității textului, dar Ricoeur nu stăruie prea mult asupra acestor aspecte.

Desigur, interpretarea textului, ca proces al gândirii, are o formă dialogică, de genul întrebare răspuns. Dar dacă dialogul presupune ca o condiție a autenticității sale, participarea ca acord privind situația de comunicare, comunicarea în scris presupune participarea la referința, adică, în sensul apartenenței originare a autorului și interpretului la *lumea textului*, în pofida diferențierii date de contextul cultural sau lingvistic diferit, de viziunea despre viață, tradiție etc.

Discursul, în oricare din formele sale, este considerat ca *eveniment*, cum spune Ricoeur, "ceva se întâmplă" atunci când rostim un discurs sau scriem un text. Caracterul de eveniment al discursului este dat de trecerea de la nivelul semiotic, al lingvisticii semnelor, la nivelul semantic – al lingvisticii frazei, și, în cele din urmă, la nivelul hermeneuticii textului. O abordare progresivă a limbii, de la unitățile cele mai simple de semnificație – semnele, la unitățile cele mai complexe – opera textuală în sine, îi permite lui Ricoeur să descrie dialectica sensului și a evenimentului în discurs. Caracterul de eveniment al discursului oral se manifestă doar atunci când se actualizează în comunicare competența noastră lingvistică. Astfel, dacă sistemul limbii este doar o condiție prealabilă a comunicării, fiind virtuală, lipsită de temporalitate, de subiectivitate, auto-refențială, relaționată doar cu alte semne, discursul depășește întodeauna caracterul închis al de sistemului de semne. El este întotdeauna prezent și temporal, legat de un anumit locutor sau cititor, și, caracteristica esențială, face trimitere întodeauna la ceva care se află în afara discursului. Acest ceva care se află în afara discursului însuși și care îi conferă caracter de eveniment este, pe de o parte, un *altul* – înțeles ca o persoană, interlocutorul, pe de altă parte, *lumea* – care este reprezentată sau descrisă. În felul acesta, discursul actualizează funcția simbolică a limbajului.

Dar, ”dacă orice discurs este efectuat ca eveniment, orice discurs este înțeles ca semnificație”⁵. Este unul din postulatele fundamentale ale gândirii ricoeriene, locul în care se întâlnesc efectiv metoda fenomenologică și cea hermeneutică. În orice situație de discurs, nu urmărim să înțelegem doar situația ca atare, adică discursul ca eveniment, ci ceea ce rămâne în urma evenimentului, anume *semnificația* acestuia. Așadar, la nivelul oricărui discurs, avem de-a face cu o articulare a evenimentului și a sensului. Discursul se desfășoară întotdeauna ca exteriorizare a unei intenții semnificante care marchează *distanțarea originară* față de sistemul limbii. Ricoeur acordă astfel o accepțiune extrem de largă termenului de semnificație a discursului, ca *noemă a rostirii* care se referă la toate aspectele exteriorizării intenționale, aceasta determinând ”exteriorizarea discursului în operă și în scris”⁶.

Pentru a descrie articularea evenimentului și a sensului la nivelul discursului rostit, Ricoeur face trimitere la cunoscuta teorie a actelor de limbaj propusă de Austin și Searle. Articularea discursului ca semnificație presupune corelarea celor trei nivele ale actului de discurs – locuționar, ilocuționar, perlocuționar – care, foarte important, sunt înțelese de Ricoeur ca ”nivele ale exteriorizării intenționale”. În mod similar, teoria actelor de limbaj poate fi aplicată și la nivelul discursului scris, cu precizarea că, cele trei nivele ale exteriorizării intenționale trebuie puse în legătură, de această dată, cu tripla *autonomie* a textului. Dacă în discursul rostit, semnificația survine din situația dialogală ca atare și din contextul în care se petrece aceasta, discursul scris instaurează el însuși propriul spațiu de semnificație. Termenul de semnificație primește astfel o accepțiune flexibilă, acoperind toate aspectele exteriorizării intenționale exprimabile prin discursul scris. Semnificația actului de discurs, noema rostirii, în terminologie ricoeuriană, desemnează nu doar corelatul frazei ca act propozițional, ci și corelatul forței ilocuționare și al acțiunii perlocuționare, în măsura în care putem identifica cel trei aspecte ale actului de discurs ca având aceeași semnificație.

Dacă în discursul rostit trimiterea la subiectul vorbitor are caracter de imediatețe, intenția subiectului vorbitor și semnificația discursului său fiind echivalente, la nivelul discursului putem diferenția între intenția autorului și intenția textului. Această disociere între semnificația textului și semnificația autorului constituie, după cum spune Ricoeur, tocmai ”miza veritabilă a înțelegerii”. Desigur, aceasta nu înseamnă că putem aborda textul fără nici o referire la autor, ci doar că relația interpret-text-autor este extrem de complicată, hermeneutica urmărind să elucideze aspectele problematice ale acestei relații.

⁵ Ricoeur, Paul, ”Funcția hermeneutică a distanțării”, în *Op.cit.*, p.98

⁶ *Ibidem*, p.101

2. Textul se efectuează ca *operă structurată*.

În al doilea rând, textul trebuie înțeles ca *operă structurată*, altfel spus, ca unitate lingvistică mai complexă decât fraza, cu o anumită codificare compozițională ce permite apartenența sa la un gen literar (eseu, povestire, poem) și cu o configurație stilistică particularizată în funcție de autor. Expresia de *operă structurată* este utilizată pentru a sublinia trecerea de la abordarea semantică la cea hermeneutică a discursului, interpretarea operelor presupunând mult mai mult decât simpla înțelegere a frazelor. Ca *operă structurată*, textul se pretează la posibilități de interpretare nedeterminate, cel puțin dacă ținem seama de particularitățile stilistice ce exprimă, retroactiv, nu doar originalitatea operei ca atare, ci și singularitatea, individualitatea autorului. Iată însă o afirmație cel puțin surprinzătoare, dacă nu chiar bizară, datorită comparației pe care o conține și care pare să o contrazică flagrant pe cea anterioară:

”Îmi place să spun uneori că a citi o carte înseamnă a considera că autorul ei e deja mort, iar cartea e postumă. Într-adevăr, atunci când autorul a murit, legătura cu cartea devine deplină și oarecum intactă; autorul nu mai poate să răspundă, rămâne de citit doar opera lui”⁷.

Cum putem înțelege precizările lui Ricoeur?⁸ Ca *operă*, textul are o anumită structură și configurație stilistică proprie. Pe de altă parte, ca *operă*, textul trimite întotdeauna la autorul său. Textul poate fi înțeles și ca locul unde se ivește gândirea sau chiar individualitatea autorului, în sensul acesta textul fiind spațiul de instituire a autorului, mai exact al intenționalității acestuia. Nici un text nu poate fi complet detașat de autorul său, chiar și atunci când sub aspectul formei și chiar al conținutului trimite la impersonal. Ricoeur nu acordă o atenție detaliată ideii de subiectivitatea a autorului sau de interpretarea a stilului individual, unde accentul care de înțelegerea notei de originalitate a operei. Mai ales că, așa cum spune Ricoeur, autorul este contemporan cu semnificația operei, este cel care impune operei o anumită semnificație. În plus, aspectul stilistic, ca individualizare a operei, trimite retroactiv și la autorul său. Desigur, filosoful francez nu va nega posibilitatea ca în text să fie înscrisă intenția autorului, însă obiectivul hermeneuticii sale vizează ocultarea a tot ceea ce ar putea distorsiona *semnificația originară* a unui discurs care, după cum vom vedea, este întotdeauna dincoace de intenționalitatea autorului.

⁷ Ricoeur, Paul, ”Ce este un text?”, în *Op.cit.*, p.129

⁸ O observație pertinentă îi aparține lui Karl Simms, care menționează că, deși nu apare nici o referire directă, Ricoeur ar face trimitere implicit la cunoscuta tematizare a lui Roland Barthes, din lucrarea *Moartea autorului* (1966), cu privire la pluralitatea interpretativă pe care o suportă un text atunci când este decontextualizat sau recontextualizat cultural, istoric, geografic. A se vedea Simms, Karl, *Paul Ricoeur*, Routledge, London and New York, 2004, pp.41-42.

Un alt posibil răspuns la problema semnalată anterior, mai la îndemână, îl putem afla în obiectivul declarat al lui Ricoeur de a depăși problemele legate de conceptul hermeneuticii romantice al înțelegerii istoric-psihologizante și al opoziției dilthey-ene dintre explicație și înțelegere prin introducerea ideii de obiectivare a autorului în operele sale și care e deja semnul unei distanțări fundamentale. Ne amintim că Dilthey considera că în interpretarea textului prioritară este înțelegerea "vieții străine" și a genialității autorului care se exprimă prin obiectivarea scrisului Ori, surprinderea "sufletului autorului", ca intenție psihologică disimulată, nu este nici accesibilă în mod adecvat (empatia fiind cu totul exclusă) și nici suficientă în interpretarea de ansamblu a operei. De aceea, interesul său se focalizează pe interpretarea operei ca atare, autonomă, fără trimitere la autor, adică *explicarea* operei, din punct de vedere al structurii sale compoziționale – metoda structurală, respectiv pe *interpretarea* intenționalității operei, adică a semnificației intenționale și a referinței sale – metoda fenomenologică.

Ce înseamnă, de fapt, autonomia operei? Un prim răspuns la această întrebare îl aflăm în tematizarea ricoeuriană a raportului dintre scriere și vorbire, la care ne-am referit și anterior. Acest raport este mai mult decât un caz particular al raportului dintre vorbire și ascultare. Scrierea, înțeleasă ca "fixare" a discursului în formă textuală nu este doar un aspect material al limbajului. La Ricoeur, scrierea exprimă în sine o distanțare față de condiția dialogală a discursului limitat la contextul producerii sale, fiind criteriul care asigură *autonomia* textului, adică distincția între intenția autorului și intenția textului, între semnificația verbală și semnificația psihologică, între lumea textului și lumea autorului.

Exegeza ricoeuriană are o poziție duală în ceea ce privește semnificația conceptului de distanțare. De exemplu, Karl Simms consideră că distanțarea este un atribut al textului ca discurs scris, un "efect al scrisului"⁹ care îl depărtează istoric pe autor de cititor, în vreme ce alți autori, se raportează la distanțare ca "dimensiune etică"¹⁰ ce survine în actul interpretării. Henry I. Venema identifică două accepții ale conceptului de distanțare: mai întâi, ideea unei metode fenomenologic-hermeneutice, apoi distanțarea ca atribut al discursului scris¹¹.

⁹ Simms, Karl, *Op.cit.*, p.39

¹⁰ DiCenso, James J., *Hermeneutics and the disclosure of truth. A Study in the Work of Heidegger, Gadamer and Ricoeur*, University Press of Virginia, Charlottesville, 1990, p.128, p.137. Autorul, recunoscând valoarea critică a distanțării, va aprecia că ideea unei dimensiuni etice a hermeneuticii lui Ricoeur se poate susține, în măsura în care interpretarea presupune și asumarea unui act de responsabilitate a degajării și utilizării semnificației din partea interpretului.

¹¹ Venema, Henry Isaac, *Identifying selfhood. Imagination, narrative and hermeneutics in the thought of Paul Ricoeur*, State University of New York Press, 2000, p. 18

Datorită fixării prin scriere, devine posibilă distanțarea discursului textual de condițiile sale psihosociologice de producere, la fel cum, prin actul lecturii devine posibilă situarea discursului în contexte socio-culturale diferite. Apoi, textul este autonom față de intenția autorului, Ricoeur disociind între semnificația textuală (verbală) și semnificația mentală (psihologică). De aici decurge o importantă consecință, exprimând, din nou, delimitarea explicită a hermeneuticii ricoeuriene față de hermeneutica romantică:

”...Distanțarea nu este produsul metodologiei și, ca atare, ceva supra-adăugat și parazită; ea face parte din fenomenul textului ca scriitură, prin aceasta, ea este și condiția interpretării; acea *Verfremdung* nu e doar ceea ce înțelegerea trebuie să învingă, ea este și ceea ce o condiționează. Suntem, astfel, pregătiți să descoperim între *obiectivare* și *interpretare* un raport mult mai puțin dihotomic și, prin urmare, mult mai complementar decât acela care fusese instituit de tradiția romantică”¹².

3. Textul *proiectează o lume*

Ajungem, astfel, la cea de-a treia caracteristică a textului – *proiectarea unei lumi*. Preluând distincția lui Frege între sens și referință, Ricoeur va considera sensul ca aspectul immanent și ideal al unui discurs, în vreme ce referința trimite la realitatea non-lingvistică, la valoarea sa de adevăr. Referențialitatea discursului oral nu ridică probleme mari, în măsura în care avem în vedere funcția ostensivă a discursului, ca mod de exprimare concret a unei realități comune interlocutorilor, identificabilă spațio-temporal, în funcție de contextele comune interlocutorilor. Referința discursului rostit privește întotdeauna lucrul despre care se vorbește ca o realitate ce poate fi arătată, indicată prin descriere ostensivă. Devine evident faptul că, în cazul textului, avem de-a face cu referințe neostensive, fiind desființată orice situație comună scriitorului și cititorului. Survine astfel o nouă modalitate a distanțării, a limbajului textual față de limbajul cotidian, a referinței textuale, ca posibilitate de a fi, față de realitatea cotidiană a discursului obișnuit.

Conceptul de *lume a textului* are o semnificație complexă în hermeneutica lui Ricoeur, fiind în mod direct corelată cu problema referinței textului¹³, pe de altă parte cu un alt sens al distanțării – aceea față de realitatea percepută. Lumea reprezintă ansamblul referințelor nonsituaționale la care face trimitere textul, moduri ale posibilității de a fi, ”dimensiuni

¹² Ricoeur, Paul, ”Ce este un text?”, în *Op.cit.*, p.105

¹³ Desigur, putem aduce în discuție și cazurile excepționale, adică acele texte cărora nu li se poate aplica conceptul de lume, așa-numitele texte absolute, fără referință, fiind anulat orice legătură între semnificat și semnificat. Ricoeur recunoaște statutul acestor texte, dar își exprimă rezervele: ”Dar ce constituie atunci subiectul textelor în care nu poate fi arătat nimic? Departe de a spune că textul este lipsit de lume, voi susține fără paradox că numai omul are o lume și nu doar o situație” - Ricoeur, Paul, ”Modelul textului: acțiunea care are sens considerată ca text”, în *Op.cit.*, p.176

simbolice ale ființării noastre în lume”¹⁴. Dacă în situația concretă a discursului oral problema referinței este relativ ușor abordată, prin raportare la funcția indicativă a discursului, aceea de a arăta realitatea comună interlocutorilor și la contextul spațio-temporal unic în care sunt situați interlocutorii, lucrurile se complică atunci când avem de-a face cu discursul scris. Exceptând discursul de tip descriptiv, constatativ sau didactic, a căror referință poate fi identificată direct, la nivelul realității fizice sau al celei cotidiene, toate celelalte genuri ale textului deschid, prin jocul imaginației și al ficțiunii, al funcției simbolice a limbajului, o referință secundă, mai profundă, datorită originalității sale. După cum vom vedea, originalitatea referinței secunde este dată de genul de ființare-în-lume desfășurat în fața textului. În plus, conceptul de referință secundă îi va permite lui Ricoeur să avanseze ideea unei ”cvasi-lumi a textelor”¹⁵, în sensul că fiecare text poate intra în legătură cu toate celelalte texte care vin să suspende referința circumstanțială arătată de discursul rostit.

4. Textul mediază înțelegerea de sine.

În al patrulea rând, textul se adresează întotdeauna cuiva, el vizează subiectivitatea cititorului și, devine, astfel, o ”mediere prin care ne înțelegem pe noi înșine”. Textul este actualizat ca discurs și datorită universalității adresării sale. Dacă discursul rostit se adresează unui auditoriu delimitat (interlocutorul prezent), discursul scris se adresează unui auditoriu invizibil. Textul se eliberează astfel de caracterul momentan al discursului rostit, de eventualele limite ale situației dialogale, între care Ricoeur precizează constrângerile autorului, îngustimea referinței ostensive.

Relația text-cititor exprimă în manieră dialectică raportul dintre distanțare și apartenență. Atitudinea hermeneutică a apropierii nu survine față de intenția autorului, ea fiind relaționată dialectic de obiectivitatea specifică operei scrise, adică de semnificația pe care o deschide textul însuși. Efortul de a interpreta semnificația textului este o expresie a modului în care încercăm să înțelegem ceea ce se află nu dincolo de text, în sensul unei intenții disimulate, ci ceea ce se află dincoace de text, adică lumea la care face referire textul. A înțelege lumea deschisă de text înseamnă, de fapt, a aplica distanțarea înțelege *sinele* într-o modalitate mediată, în măsura în care pretenția unei subiectivități transparente și a unei cunoașteri nemijlocite, este înlocuită cu o critică a subiectului, o cunoaștere mediată, prin semnele de umanitate înscrise în operele de cultură. Astfel, preocuparea ultimă în interpretarea textului devine preocuparea de sine, prin intermediul unei *critici interne* – o altă

¹⁴ *Ibidem*, p.176

¹⁵ Ricoeur, Paul, ”Ce este un text?”, în *Op.cit.*, p.131

formă a distanțării, de data aceasta față de idealul unui subiect transparent, printr-o critică a iluziilor, a prejudecăților, a ideologiilor.

Bibliografie:

DiCenso, James J., *Hermeneutics and the disclosure of truth. A Study in the Work of Heidegger, Gadamer and Ricoeur*, University Press of Virginia, Charlottesville, 1990

Heidegger, Martin, *Ființă și timp*, Editura Humanitas, 2003

Ricoeur, Paul, *De la text la acțiune. Eseuri de hermeneutică II*, Editura Echinox, Cluj-Napoca, 1999

Simms, Karl, *Paul Ricoeur*, Routledge, London and New York, 2004

Venema, Henry Isaac, *Identifying selfhood. Imagination, narrative and hermeneutics in the thought of Paul Ricoeur*, State University of New York Press, 2000

The criteria of textuality in Paul Ricoeur's hermeneutics

(Abstract)

In this study we intend a critical approach on the ontological perspective of Paul Ricoeur's hermeneutics of text, involved in its meaning of the symbolic speech writing, in other words, as a specific paradigm of distanciation in communication. We will show that the discussion of the criteria of textuality will allow the French philosopher to identify the links between text - as significant system, the world - as signified and selfhood - as the interpreter. Because of its defining features, the text expresses a condition of the historicity of human experience: that is, understanding as the dialectical game of distanciation and appropriation. The discussion upon the textuality criteria will allow us therefore to explain at least three fundamental notions of Ricoeur's hermeneutics: the notion of text, the notion of distanciation and the notion of understanding.

Cuvinte cheie: text, interpretare, distanțare, intenționalitate, înțelegere